



Vlaams
Parlement

ingediend op **234** (2019-2020) – Nr. 2
18 januari 2021 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door Andries Gryffroy en Imade Annouri

over het voorstel van resolutie

van Philippe Muyters, Robrecht Bothuyne, Tom Ongena,
Axel Ronse, Kurt Vanryckeghem en Allessia Claes

over de uitbreiding van de loopbaancheques voor niet-actieven

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie:

Voorzitter: Robrecht Bothuyne.

Vaste leden:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Rita Moors, Axel Ronse;
Yves Buysse, Ilse Malfroot, Els Sterckx;
Robrecht Bothuyne, Kurt Vanryckeghem;
Tom Ongena, Maurits Vande Reyde;
Meyrem Almaci, Imade Annouri;
Caroline Gennez.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Elke Sleurs, Tine van der Vloet;
Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Wim Verheyden;
Stijn De Roo, Loes Vandromme;
Steven Coenegrachts, Sihame El Kaouakibi;
Johan Danen, Ann De Martelaer;
Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Documenten in het dossier:

234 (2019-2020) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

INHOUD

1. Toelichting	4
2. Bespreking	5
2.1. Vragen en opmerkingen van de leden	5
2.2. Antwoorden van de indieners.....	7
3. Stemming	8

De Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie behandelde op 14 januari 2021 het voorstel van resolutie van Philippe Muyters, Robrecht Bothuyne, Tom Ongena, Axel Ronse, Kurt Vanryckeghem en Allesia Claes over de uitbreiding van de loopbaancheques voor niet-actieven.

(Deze vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

1. Toelichting

Philippe Muyters licht als eerste indiener het voorstel van resolutie over de uitbreiding van de loopbaancheques voor niet-actieven toe. Het werd begin maart 2020 ingediend, maar ondanks de coronacrisis blijft het volgens de indieners zinvol. In het Vlaamse regeerakkoord formuleerde de Vlaamse Regering de ambitie om in deze regeerperiode 120.000 extra Vlamingen aan het werk te krijgen. Deze doelstelling is een opstap naar de beoogde werkgelegenheidsgraad van 80 procent. De Vlaamse Regering houdt vast aan die ambitie, ook al heeft de impact van het coronavirus de context grondig gewijzigd.

Om de verhoogde werkzaamheidsgraad te bereiken, volstaat het niet om alleen werkzoekenden naar werk te begeleiden. Ook niet-beroepsactieven moeten worden 'verleid' om de stap te zetten naar een job.

De mensen die vandaag niet beroepsactief zijn en geen uitkering krijgen, vormen een heel diverse groep. Daarom focust het voorstel van resolutie op een specifiek deel daarvan, met name de herintreders. Het gaat om mensen die vroeger al beroepsactief geweest zijn en die verleid moeten worden om terug de stap te zetten naar betaalde arbeid. Voor die groep is het belangrijk te weten welke competenties ze nog hebben, voor welke competenties er bijscholing nodig is en waar op de arbeidsmarkt ze daarmee terecht kunnen. Uit studies is ook gebleken dat die herintreders vaak nood hebben aan versterking van hun zelfbeeld. De indieners menen dat loopbaanbegeleiding een goed instrument is voor zowel het ontdekken van de bestaande competenties en de nood aan bijscholing als het werken aan het zelfbeeld. Daarom pleit het voorstel van resolutie ervoor de loopbaancheques voor deze groep open te stellen.

Uit monitoring is ook gebleken dat kansengroepen nog te weinig gebruikmaken van de loopbaancheques. Philippe Muyters verwijst in dit verband naar eerdere werkzaamheden van de commissie. In de vorige regeerperiode was er een hoorzitting over de kwaliteit van loopbaanbegeleiding (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1681/1). Op 6 februari 2020 werd het evaluatierapport over de loopbaanbegeleiding nog besproken naar aanleiding van een vraag om uitleg (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2019-20, nr. 1212).

Op basis daarvan formuleerden de indieners vier vragen aan de Vlaamse Regering. De eerste vraag betreft de uitbreiding van de loopbaancheques, zodat ook de herintreders er van kunnen gebruikmaken. In het huidige stelsel moeten werknemers minstens zeven jaar werkervaring hebben om een beroep te kunnen doen op loopbaanbegeleiding bij een erkend loopbaancentrum. Voor de herintreders worden de voorwaarden in het voorstel van resolutie als volgt geformuleerd: ze moeten minstens vier jaar hebben gewerkt, daarna drie jaar niet aan de slag zijn geweest en in die periode geen uitkering hebben ontvangen.

Ten tweede wordt aan de Vlaamse Regering gevraagd om extra inspanningen te doen om de niet-actieven die tot een of meer kansengroepen behoren, beter te bereiken.

De indieners stellen ook voor dat niet-actieven die een beroep hebben gedaan op loopbaanbegeleiding en daarbij loopbaancheques hebben gebruikt, door de

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) zouden worden benaderd met het aanbod zich als werkzoekende in te schrijven.

Ten vierde wordt gevraagd met de sector en de sociale partners te onderzoeken of en hoe een betere kwaliteitsbewaking voor de coaches en de uitgevoerde coaching kan worden ingevoerd. De nood aan kwaliteitsbewaking bleek al uit de eerdere hoorzitting.

Tom Ongena is ook indiener van het voorstel van resolutie. Dat werd inderdaad ingediend in zorgeloze tijden, voor de coronacrisis. Die crisis heeft volgens het lid het voorstel van resolutie alleen maar actueler gemaakt. Uit de rapporten van de arbeidsmarktexperten en het relanceplan blijkt dat het nog belangrijker wordt om mensen te versterken voor de arbeidsmarkt door hen bij te scholen, om te scholen en te laten nadenken over hun loopbaan. De voorgestelde uitbreiding van de doelgroep voor loopbaancheques past helemaal in die filosofie. Daarbij wordt ook rekening gehouden met de budgettaire beperkingen. Voorts is het de bedoeling dat herintreders door de VDAB worden begeleid.

Het voorstel van resolutie vraagt ook inspanningen om kansengroepen te bereiken. Het is een oud zeer dat vooral hoogopgeleiden gebruikmaken van de loopbaancheques. Maar ook kortgeschoolden hebben nood aan versterking op de arbeidsmarkt.

Ook *Robrecht Bothuyne* is indiener van het voorstel van resolutie, dat kadert in de betrachting om zoveel mogelijk mensen op de arbeidsmarkt actief te laten zijn. Het instrument van de loopbaancheques kan daarvoor worden ingezet. Voor zijn fractie is de kwaliteit van de loopbaanbegeleiding belangrijk en ook dat is een element in het voorstel van resolutie. De Vlaamse Regering wordt gevraagd om met de sector en de sociale partners een model voor kwaliteitsbewaking in te voeren. Door een goede kwaliteitsbewaking kan de uitbreiding een zo positief mogelijk effect hebben.

2. Bespreking

2.1. Vragen en opmerkingen van de leden

Tussenkomst van Imade Annouri

Imade Annouri stelt dat de Groenfractie nog enkele vragen heeft bij het voorstel van resolutie. De loopbaancheques zijn een groot succes, ondanks enkele pijnpunten die blijken uit de monitoring door de VDAB. Het is positief dat het bereik daarvan wordt uitgebreid en dat meer mensen ervan kunnen gebruikmaken. Ook de Gezinsbond is vragende partij voor een uitbreiding naar de herintreders. Maar bij het sluiten van het Vlaamse regeerakkoord werd net besloten te besparen op de loopbaancheques. Dat heeft geleid tot een besparing van 6 miljoen euro in 2020. Is de voorgestelde uitbreiding dan budgetneutraal? Gaat ze in dat geval niet ten koste van de groep die nu van de loopbaancheques gebruikmaakt? Of komt er een verschuiving van de focus? Het risico bestaat dat de huidige gebruikers, mensen die beroepsactief zijn en die op zoek zijn naar zingeving en werkbaar werk, deels uit de boot zullen vallen omdat men de niet-beroepsactieven wil activeren. Kunnen de indieners het financiële aspect verduidelijken?

Het lid vindt ook dat er een doelgroepanalyse ontbreekt. Zoals Philippe Muyters al aanhaalde, is de groep van niet-beroepsactieven heel divers. Het voorstel van resolutie kiest dan heel specifiek voor de herintreders. Maar wat zijn de overheersende profielen in de ruimere groep van niet-beroepsactieven? Waar liggen de drempels en zou de collectieve aanpak daarvan kunnen lonen? Welke profielen hebben nood aan deze ondersteuning? Is het een goede maatregel om dit generiek

in te voeren? Een antwoord op deze vragen zou interessant zijn om het debat te stofferen en een uitbreiding volwaardig te onderbouwen.

De indieners verwezen in de toelichting al naar de kansengroepen. De aanbeveling ter zake blijft volgens Imade Annouri vaag; de Vlaamse Regering wordt enkel gevraagd "inspanningen te doen om ook niet-actieven die tot een of meer kansengroepen behoren, te bereiken en hen te informeren". Het probleem van het slechte bereik is al jaren bekend en de vraag is of de aanbeveling niet specifiek kan.

Imade Annouri is het wel volledig eens met de aanbeveling over de kwaliteitsbewaking.

De indieners haalden aan dat het voorstel van resolutie ook in deze coronacrisis actueel blijft. Maar is er geen nood aan aanpassing ervan, gelet op de gewijzigde context van de arbeidsmarkt?

Hoe staan de indieners tegenover de analyse die de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) in 2019 maakte in een advies over loopbaancheques? De SERV meent dat die het best een begeleidingsinstrument voor werkenden blijven en dat voor de niet-beroepsactieven geëigende instrumenten moeten worden ingezet.

Tussenkomst van Ilse Malfroot

Ilse Malfroot meent dat de effectiviteit van de loopbaancheques wordt aangetoond door de hoge tevredenheid van de gebruikers en de uitstroom naar een job. De cheques zijn een belangrijk instrument voor werknemers die zich willen heroriënteren op de arbeidsmarkt. Loopbaanbegeleiding maakt het werknemers ook mogelijk zich persoonlijk te ontwikkelen en past daarmee in het mantra van levenslang leren in een veranderende arbeidsmarkt.

De Vlaams Belangfractie kan de uitbreiding van het instrument dan ook onderschrijven. Het is een middel om herintreders bijkomende ondersteuning te bieden. Het lid stelt zich wel de vraag of de VDAB deze taak kan bolwerken binnen zijn budget. Minister Hilde Crevits heeft al wel aangekondigd dat er extra budgetten komen uit het Europese herstellfonds voor de relance. Van Ilse Malfroot krijgt de minister dan ook het voordeel van de twijfel en het vertrouwen om dit goed te beheren. De fractie zal het voorstel van resolutie goedkeuren.

Tussenkomst van Caroline Gennez

Caroline Gennez vindt de redenering achter het voorstel van resolutie goed. Het doel is mensen die eerder actief waren op de arbeidsmarkt, en dus over competenties en ervaring beschikken, aanmoedigen om opnieuw aan de slag te gaan. Dat is een nobele doelstelling. De vraag is echter of het instrument van de loopbaancheques daartoe het meest effectieve is. De cheques worden het meest gebruikt door hogeschoolden, vrouwen en werknemers tussen de dertig en vijftig jaar, die hun loopbaan willen heroriënteren. De focus nu op een nieuwe doelgroep leggen, toont volgens het lid vooral de noodzaak aan om het instrument te herwaarderen en te hertekenen op maat van de nieuwe doelgroep.

Uit de studie van de Gezinsbond over de herintreders blijkt dat het inderdaad gaat om mensen die competenties en een arbeidsattitude hadden maar die nu vooral behoefte hebben aan heropfriscingscursussen, heroriëntatie, sollicitatietraining en soms zelfs versterking van het zelfbeeld. Is dan het instrument van de loopbaancheque het meest effectieve? Zien de indieners van het voorstel van resolutie zelf verbeterpunten?

Er werd al aangehaald dat kansengroepen moeilijk worden bereikt. De toelichting bij het voorstel van resolutie vermeldt 6565 kortgeschoolden op 113.911

gebruikers. Hoe kan die doelgroep beter worden geactiveerd met de maatregel van de loopbaancheques? Hoe moet een loopbaancheque eruit zien om deze doelgroep te motiveren ervan gebruik te maken?

Door de recente hervorming werd de omvang van de cheques beperkt omdat ze toch vooral werden gebruikt door mensen die er niet meteen nood aan hadden. Hoe kan dat worden gekeerd? Er werd ook bespaard op de maatregel. Hoe wil men de uitbreiding naar een nieuwe doelgroep dan budgettair aanpakken?

De fractie van Caroline Gennez is het volledig eens met de nood aan kwaliteitsbewaking. De vraag is hoe die kan worden georganiseerd.

Het lid besluit dat de sp.a-fractie niet gekant is tegen het attractiever maken van de loopbaancheques en het openstellen van de maatregel voor herintreders. Maar in het postcoronatijdperk zou dit, voor bepaalde doelgroepen suboptimale instrument grondiger moeten worden gehetwaard. De fractie zal zich onthouden bij de stemming over het voorstel van resolutie.

2.2. Antwoorden van de indieners

Philippe Muyters ziet een overwegend positieve reactie op het voorstel van resolutie. Op de bedenkingen zal hij graag ingaan. De eerder doorgevoerde besparing kwam er vanuit de redenering dat wie niet op de arbeidsmarkt is geweest zich moeilijk kan heroriënteren via loopbaanbegeleiding. Daarom werd minimaal zeven jaar werkervaring als voorwaarde ingeschreven. De tweede loopbaancheque werd beperkt tot drie uur begeleiding in plaats van vier, omdat er al een eerdere begeleiding is geweest. Het lid vindt dit twee valabele argumenten.

Het voorstel van resolutie beoogt een zeer specifieke verruiming. Het doel is mensen te begeleiden die eerder hebben gewerkt en die klaar zijn om terug naar de arbeidsmarkt te gaan, maar die twijfelen over hun competenties en soms ook nood hebben aan het versterken van hun zelfbeeld. De stap naar de VDAB is voor die mensen, die zich niet werkloos voelen, vaak al een eerste moeilijke stap. Ze willen weten waar ze staan op de arbeidsmarkt, of ze met hun competenties nog kans maken op een job en of ze zich moeten bijscholen. Misschien hebben ze gewoon sollicitatietraining nodig, misschien meer. Mogelijk hebben ze ook nieuwe competenties ontwikkeld tijdens de periode dat ze niet aan het werk waren, bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk of bij de organisatie van hun gezin.

Dat in het voorstel van resolutie wordt gefocust op herintreders sluit ook aan bij de huidige voorwaarde dat er voorafgaande werkervaring moet zijn. De SERV stelt dat het niet het beste instrument is om inactieven te bereiken, maar de voorgestelde uitbreiding is beperkt tot mensen met ervaring op de arbeidsmarkt. Loopbaanbegeleiding kan hen helpen om de stap naar de VDAB te zetten en terug te keren naar de arbeidsmarkt.

De voorgestelde uitbreiding zal volgens Philippe Muyters binnen de begroting Werk moeten worden opgevangen. Maar de indieners verwachten niet dat er een grote kostprijs aan verbonden zal zijn.

Er zijn inderdaad nog andere groepen waarvoor de loopbaanbegeleiding beter toegankelijk zou moeten zijn, maar de indieners hebben gekozen voor een beperkte maar belangrijke uitbreiding van de maatregel. Ze zijn ervan overtuigd dat de loopbaancheque voor de groep van herintreders een interessant instrument is.

Mocht er een pasklare oplossing zijn om de kansengroepen beter te bereiken dan hadden de indieners die zeker opgenomen. Maar die oplossing is er niet. Daarom worden aan de Vlaamse Regering extra inspanningen voor de kansengroepen

gevraagd. Philippe Muyters hoopt dat de minister in overleg met de sociale partners extra stimulansen kan vinden. De indieners staan ook open voor alle suggesties voor een beter bereik.

Tom Ongena sluit zich aan bij deze argumenten. Hij wil eraan toevoegen dat de indieners weten dat het voorstel van resolutie niet de allesomvattende oplossing voor het activeren van de beroepsinactieven bevat. Het voegt wel een element toe aan het bredere beleid dat daarvoor moet worden gevoerd.

De vraag werd gesteld of de loopbaanbegeleiding in het postcoronatijdperk niet ruimer moet worden herbekeken. Er komt hoe dan ook een enorme toename van het aantal werkzoekenden. Die zullen snel moeten worden begeleid om terug aan de slag te gaan. Maar de structurele problemen van de arbeidsmarkt zullen snel opnieuw naar boven komen. Er staan minder jongeren klaar om de arbeidsmarkt te betreden dan er de komende tien jaar werknemers op pensioen zullen gaan. Om die krapte tegen te gaan, moet de reserve aan inactieven worden aangeboord. Het voorstel van resolutie is volgens Tom Ongena dus zeker ook in postcoronatijden relevant.

Robrecht Bothuyne vult aan dat er volgens hem zowel voor het bereik van de doelgroepen als voor de budgettaire impact monitoring nodig zal zijn. Baanbrekend is dat dit voorstel van resolutie ruimer gaat dan de groep van werkenden. Voorbij de incrowd van de arbeidsmarkt wordt een outreachend signaal gegeven aan mensen die na een eerdere periode van activiteit niet meer naar de arbeidsmarkt zijn teruggekeerd. Volgens cijfers van experts zouden er 155.000 mensen op arbeidsleeftijd als huisman of huisvrouw actief zijn. Via loopbaanbegeleiding kunnen ze misschien terug voeling krijgen met hun talenten en hun mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Daarbij kunnen ook elders verworven competenties in kaart worden gebracht.

Monitoring is volgens Robrecht Bothuyne ook nodig om na te gaan wat de acties opleveren die aan de Vlaamse Regering worden gevraagd voor een beter bereik van de kansengroepen. Loopbaanbegeleiding kan ook door de VDAB nog beter worden gepromoot.

Imade Annouri waardeert de eerlijkheid van de indieners van het voorstel van resolutie. Ze erkennen dat het geen allesomvattend voorstel is en dat er nog naar andere oplossingen moet worden gezocht. Monitoring blijft noodzakelijk en de verruiming moet ook in het huidige budgettaire kader passen. Omdat er nog vragen blijven, zal de fractie van het lid niet tegen het voorstel van resolutie stemmen, maar zich onthouden.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie wordt aangenomen met 11 stemmen bij 3 onthoudingen.

Robrecht BOTHUYNE,
voorzitter

Andries GRYFFROY
Imade ANNOURI,
verslaggevers